

RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON

OTSUS

Vaidlustusaja number	20-26/296547
Otsuse kuupäev	09.03.2026
Vaidlustuskomisjoni liige	Ulvi Reimets
Vaidlustus	Nortal AS-i vaidlustus Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse riigihankes „Aktsiisikaupade deklareerimise ja laoarvestuse teenuse arendus- ja hooldustööd“ (viitenumber 296547) Cybernetica AS-i pakkumuse edukaks tunnistamise otsusele
Menetlusosalised	Vaidlustaja Nortal AS, esindaja vandeadvokaat Mart Parind Hankija, Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus, esindaja Jaanika Rahu
Vaidlustuse läbivaatamine	Kolmas isik, Cybernetica AS, esindaja Oliver Väärtnõu Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS¹ § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg 3 alusel

1. Jätta Nortal AS-i vaidlustus rahuldamata.
2. Jätta Nortal AS-i vaidlustusmenetluse kulud tema enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Otsuse peale võib esitada kaebuse halduskohtule kümne päeva jooksul otsuse avalikult teatavaks tegemisest arvates (halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1).

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (RHS § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 25.07.2025 avaldas Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus (edaspidi Hankija) riigihangete registris avatud hankemenetlusena läbi viidava riigihanke „Aktsiisikaupade deklareerimise ja laoarvestuse teenuse arendus- ja hooldustööd“ (edaspidi Riigihange) (viitenumber 296547) hanketeate.

¹ riigihangete seadus

2. 02.02.2026 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Nortall AS-i (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija 22.01.2026 otsusele tunnistada edukaks Cybernetica AS-i (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus.

3. Vaidlustuskomisjon teatas 06.02.2026 kirjaga nr 12.2-10/20 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 11.02.2026 ja neile vastamiseks 16.02.2026.

Vaidlustuskomisjoni poolt määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad ja menetluskulude välja mõistmise taotluse Vaidlustaja, teiseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

4. Vaidlustaja, **Nortal AS**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

4.1. Riigihankes hinnatakse pakkumusi hinna ja kvaliteedi suhte alusel:

- (i) arendus- ja hooldustöö ühe töötunni maksumus ilma käibemaksuta – 30% hindest,
- (ii) proovitöö – 70% hindest.

Proovitööd hinnatakse kahe alakriteeriumi lõikes:

- (i) trükikulude arvutamise funktsionaalsuse analüüs ja tegevuste kaardistamine – max 40 p;
- (ii) trükikulude aruanne ametnikule – max 30 p.

Proovitöö mõlema alakriteeriumi kohta on ette nähtud hindepunktide skaala.

22.01.2026 teavitas Hankija pakkujaid, et tunnistas kõik Riigihankes esitatud pakkumused vastavaks ja Kolmanda isiku pakkumuse edukaks. Vaidlustaja leiab, et kui tema pakkumust oleks hinnatud kooskõlas Riigihanke alusdokumentidega, oleks see pälvinud enim hindepunkte, täpsemalt 20 p rohkem ehk kokku 90,85 p.

4.2. Vaidlustaja leiab, et tema pakkumus on saanud õigusvastaselt madala skoori proovitöö alakriteeriumis nr 1 „Trükikulude arvutamise funktsionaalsuse analüüs ja tegevuste kaardistamine“. Hankija andis Vaidlustaja pakkumusele nimetatud kategoorias 20 p, Vaidlustaja arvates olnuks Riigihanke alusdokumente õigesti kohaldades korrektne hinne maksimaalsed 40 p.

4.2.1. Hankija on heitnud Vaidlustaja proovitööle ette, et Vaidlustaja on jätnud ametniku tegevused uue kujundusega maksumärkide tellimuste menetlemisel eraldi välja toomata ja lahti kirjutamata.

Vaidlustaja arvates on Hankija etteheide ühteaegu nii faktiliselt ebakorrektne kui ka Riigihanke alusdokumentides sätestatud arvestades alusetu.

4.2.2. Hankija on Vaidlustaja proovitööle jätnud maksimumhinde andmata niisuguse nõude täitmata jätmise eest, mida Riigihanke alusdokumendid tegelikult ette ei näe. See nõue on välja loetav vaid kunstlikult otsitud tõlgendusega.

4.2.3. Kuivõrd Riigihanke eeldatav maksumus ületab rahvusvahelist piirmäära ning Hankija valitud menetlusliik on avatud hankemenetlus peab vaidlustuskomisjon Vaidlustaja proovitöö hindamise õiguspärasust kontrollima suurima võimaliku rangusastmega.

4.2.4. Hankija on viidanud „Trükikulude arendusülesande kirjeldus“ (edaspidi Arendusülesanne) p 1 alap-ile b, kus Hankija sõnutsi olevat „küsitud ametniku tegevus[i] uue kujundusega maksumärkide tellimuse menetluses“. Alap-is b sellist nõuet seonduvalt uue kujundusega maksumärkidega ette ei näe.

Hindamismetoodika järgi pidid proovitööd hindepunkte saama või neist ilma jääma sõltuvalt sellest, kuidas on „*lahendatud proovitöös kirjeldatud ülesanded*“, st kas kõik nõutavad tegevused ja tegijad on tuvastatud. See, milliseid tegevusi ja tegijaid peab proovitöö katma, on omakorda lahti kirjutatud „Riigihanke „Aktsiisikaupade deklareerimise ja laoarvestuse teenuse arendus- ja hooldustööd“ proovitöö lähteülesanne“ (edaspidi Lähteülesanne). Järelikult, kui proovitöö ei kata teemasid, mille katmist Lähteülesanne ei nõua, siis ei saa Hankija seda pakkujale ette heita ega käsitada seda hindepunktide mahavõtmist õigustava puudusena.

Niisiis on Arendusülesande p-s 1 sõnaselgelt öeldud, et pakkuja peab analüüsima teatavaid võimalusi maksumärkide *tagastamise taotlusel*. Öeldud ei ole, et analüüsida tuleks *uue kujundusega maksumärkide tellimist* või kliendipoolsete (nt kange alkoholi tootja/müüja) tellimuste menetlemist. Eelöeldut ei väära ka Arendusülesande p 1 alap-id a ja b. P 1 alap-id, a ja b täpsustavad ja selgitavad pakkujale p-s 1 püstitatud ülesannet.

Arendusülesande p-i 1 alap-ist ei ole välja loetav, et proovitöö peaks kajastama ametniku tegevusi uue kujundusega maksumärkide tellimisel või kliendipoolsete tellimuste menetlemisel.

Arusaama, et proovitöös tuli kohustuslikuna käsitleda vaid *maksumärkide tagastamise taotlust*, ainult kinnitab Lähteülesande sissejuhatuses proovitöö eesmärgi kohta märgitu: „*Eesmärk on muuta ametnike töö trükikulude arvestamisel efektiivsemaks ja kuvada alkoholi maksumärkide tagastamistaotlustel olenevalt tagastatavate maksumärkide seisundist ja kujundusest klientide poolt tasumisele kuuluvaid trükikulusid.*“

Vaidlustaja tõlgendust kinnitab täiendavalt Hankija selgitus proovitöö alakriteeriumi nr 2, s.o trükikulude aruande kontekstis (sõnumi ID 996432): „*Aruanne peaks hõlmama trükikulusid, mis on tekkinud klientidel maksumärkide tagastamise käigus ja ei peaks kajastama trükikulusid, mis on Maksu – ja Tolliametil maksumärkide tellimisel tekkinud.*“

Tõsi, see selgitus ei puuduta konkreetset vaidlusalust alakriteeriumi nr 1, kuid on siiski hea näide, et Hankijat ei huvitanud ka teise alakriteeriumi puhul mitte uute maksumärkide tellimine, vaid juba tellitud maksumärkide tagastamine.

Kuna proovitöö ei pidanudki eraldi kajastama ametniku tegevusi uue kujundusega maksumärkide tellimisel kliendipoolsete tellimuste menetlemisel, siis ei oleks vastava teabe puudumine - mis ei vasta aga Vaidlustaja proovitöö puhul tõele - käsitatav proovitöö puudujäägina.

4.2.5. Kui Hankija soov oli, et proovitöös oleks lahti kirjutatud ka ametniku tegevused *uue kujundusega* maksumärkide tellimisel või kliendipoolsete tellimuste menetlemisel, siis tulnuks see ka selgelt ja üheselt mõistetavalt kirja panna. Pakkujad ei pea mõistatama ega saagi teada, mida Hankija võis veel tahta peale selle, mis on Riigihanke alusdokumentidesse kirja pandud. Hankija on pakkujaid Arendusülesandes eksitanud, tuues seal p-s 1 välja vaid selle, et oodatakse analüüsi maksumärkide *tagastamise taotlusel*.

4.2.6. Vaidlustaja proovitöös on ametniku tegevused uue kujundusega maksumärkide tellimisel välja toodud. Hankija ei ole neid kohti kas üles leidnud või miskipärast soovinud arvesse võtta.

Kõigepealt on Vaidlustaja proovitöö lk 14 p 4.1.4. selgitatud järgmist (Vaidlustaja ärisaladus).

Selles tekstilõigus on jälgitavalt kirjas, mida Maksu- ja Tolliameti ametnik peab maksumärkide, sh uue kujundusega maksumärkide tellimiseks tegema.

Eelnevat täiendab Vaidlustaja proovitöö ptk 5.1, lk 28, kus on (Vaidlustaja ärisaladus).

Vaidlustaja on proovitöös välja toonud ning rõhutanud, et pakutav lahendus on tulevikus laiendatav ka nt maksumärkide tellimise tegevuse juures (nt proovitöö ptk 5.3.1, lk 21 viimane lause (Vaidlustaja ärisaladus).

4.3. Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

4.3.1. Hankija on oma vastuses märkinud, et kui vaidlustuskomisjon peaks Vaidlustajaga nõustuma ja nägema Hankija tegevuses viga, siis lõppastmes ei pruugi see pakkumuste pingerivi muuta, kuna ka Kolmanda isiku proovitöös olevat „*sama puudus*“ ning vaidlustust rahuldava vaidlustuskomisjoni otsuse korral tuleks ka Kolmanda isiku pakkumusele hindepunkte juurde anda. Vaidlustaja, olemata näinud konkurendi proovitööd, ei oska kommenteerida, kas ja millised puudujäägid võivad seal esineda, küll aga saame selgitada järgmist.

Hankija osutus saab parimal juhul olla pelgalt informatiivne, menetlusõiguslik relevantsus sel puudub. Nimelt, vaidlustuskomisjon lahendab konkreetset vaidlust konkreetsetes ajahetkes.² Vaidlustuskomisjon ei saa asuda hankija rolli³ ning ammugi ei saa vaidlustuskomisjon Hankija eest läbi viia tulevikku ulatuvaid pakkumuste ümberhindamisi (sh hakata analüüsima, kas Kolmanda isiku proovitöös tõepoolest on „*sama puudus*“). Vaidlustusmenetluse eseme määravad Vaidlustaja formuleeritud nõue ja alus. Vaidlustuskomisjon ei või teha otsust nõude ega aluse kohta, mida vaidlustuses esitatud ei ole, ega ületada nõude piire (RHS § 190 lg 3). Praegusel juhul Vaidlustaja ei ole tõstatanud küsimust Kolmanda isiku pakkumuse hindamise õiguspärasusest.

4.3.2. Arendusülesande p 1 sõnastus ja lausestuslik konstruktsioon on ühene. Seda ei saa keeleliselt mõista teisiti kui et analüüsida tuleb teatavaid võimalusi „maksumärkide tagastamise taotlusel“. Seda, et Arendusülesande p 1 räägib tõesti vaid maksumärkide tagastamise taotlusest, ei näi eitavat ka Hankija.

² VAKOo 64-18/192746, p 25.

³ VAKOo 106-19/207902, p 4.

Hankija keskne tees on, et Arendusülesande p 1 alap-idest b ja c tulenevad „lisanõuded proovitööle“.⁴ Hankijal ei ole õigus. Nimelt on loetelu loogika ja konstruktsioon üldteadaolevalt järgmine: kooloni ees on üldkohalduv osa (sissejuhatav üldosa), millele järgnevad üldosa raamidesse jäävad alapunktid. Kui Arendusülesande p 1 räägib ainult maksumärkide tagastamise menetlusest, ei saa p 1 alap-id põhimõtteliselt minna sellest väljapoole.

4.3.3. Mitte kusagil Lähteülesandes ei ole selgelt arusaadavalt kirjas, et pakkujad peavad proovitöös kirjeldama „*ametniku tegevusi uue kujundusega maksumärkide tellimuse menetluses*“. Jah, Lähteülesandes on siin-seal räägitud uue kujundusega maksumärkide tellimisest, kuid ainuüksi sellest ei tulene, et pakkuja pidi ilma selge juhise ja nõ Hankija mõtteid aimates esitama mingid väga konkreetseid kirjeldused. Vaidlustaja lähtuski sellest, mis on Lähteülesandes otsesõnu kirjas. Ka ei tulene sellest, et „*proovitöös tuli käsitleda maksumärkide tellimise etappi*“⁵, et tingimata tuli esitada väga spetsiifilised kirjeldused ametniku tegevusest. Mingi etapi „käsitlemise“ suunis on selleks liiga üldine; nõue „käsitleda etappi“ ei tähenda, et tuleks esitada mingid kindlad kirjeldused.

4.3.4. Väär ja eksitav on Hankija sõnastus „*proovitöö punktis 1.b soovitud/ nimetatud ametniku tegevused /---/*“.⁶ Ei nimetatud punktis ega kusagil mujal Lähteülesandes *ei ole* „soovitud“, „nimetatud“ vmt mingeid kindlaid ametnike tegevuste kirjeldusi. Hankija tuletab Lähteülesandest tingimusi, mida seal kirjas ei ole. Arendusülesande p 1 alap-is b on kaks lauset, mis kirjeldavad mingit funktsionaalset eesmärki (kuidas asjad peavad toimima). Kummaski lauses *ei ole* nõuet esitada proovitöös mingeid kindlaid tegevuskirjeldusi.

4.3.5. RHS-ist ei tulene pakkumuse tegemisest huvitatud ettevõtjale kohustust küsida hankijalt küsimusi – see on ettevõtja õigus (RHS § 46 lg 1). Hankija etteheide küsimuse küsimata jätmise kohta on seda kummalisem, et Hankija ise tunnistas, et ka Kolmanda isiku proovitöös olevat „*sama puudus*“, st Hankija käsitluses sai ka Kolmas isik asjast valesti aru.

4.3.6. Hankija on mitmel pool märkinud, et Riigihanke alusdokumente tuleb vaadelda tervikuna ja koosmõjus. Antud kaasuse eripära seisneb aga selles, et isegi tervikuna ja koosmõjus vaadeldes ei ole seal *selget ja ühemõttelist* nõuet - nii nagu kohtupraktika seda nõuab - esitada proovitöös sellesisulised kirjed, mille puudumist Hankija Vaidlustajale ette heidab.

Hankija viidanud järgmisele lausele Lähteülesande sissejuhatusest: „*Üheks tegevuseks maksumärkide infosüsteemis on klientide poolt alkoholi maksumärkide tellimine ja vajadusel tagastamine*.“⁷ See lause ei toeta Hankija positsiooni. Tegu on lausega, mis kirjeldab MAISi tänast funktsionaalsust. See ei ütle vähimatki selle kohta, mida pakkujad proovitöös tegema peavad. Vaidlustaja viidatud laused ja lõigud Lähteülesandest eranditult keskenduvad just viimasele.

Ekslik on ka Hankija märkus, et „*vaidlustaja ei ole proovitöö peatükis 5 pakutava lahenduse kirjelduses ühelgi korral viidanud, et tema poolt pakutavas lahenduses on ametniku tegevused uue kujundusega maksumärkide tellimisel realiseeritud samamoodi nagu olemasolevas MAIS*

⁴ Hankija vastuse lk 2, ülalt 5. lõik.

⁵ Hankija vastuse lk 3, ülalt 3. lõik.

⁶ Hankija vastuse lk 4, ülalt 3. ja 4. lõik.

⁷ Hankija vastuse lk 3, alt 2. lõik.

lahenduses“.⁸ Vaidlustaja proovitöö ptk 5 sissejuhatuses on lause (Vaidlustaja ärisaladus) ja kokkuvõttes on lause (Vaidlustaja ärisaladus).

5. Hankija, Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus, vaidleb vaidlustusele vastu.

5.1. „Riigihanke „Aktsiisikaupade deklareerimise ja laovarvestuse teenuse arendus- ja hooldustööd“ proovitöö lähteülesanne“ (edaspidi Lähteülesanne) osa „Trükikulude arendusülesande kirjeldus“ (edaspidi Arendusülesanne) koosneb kokku kahest punktist, millest kumbki käsitleb omaette suuremat funktsionaalsuste plokki, mida pakkuja pidi oma proovitöös analüüsima.

P-is 1 on küll kasutatud sõnu „*maksumärkide tagastuse taotlus*“, kuid sellest ei saa välja lugeda, et kogu proovitöö pidi jääma kitsalt selle raamidesse. Proovitöö ulatuse täpsustamiseks lisas Hankija p-le 1 alap-id a., b., ja c.

Lähteülesannet tuleb lugeda tervikuna ehk koostoimes, mitte aga rebida kontekstist välja üksikuid punkte. Arendusülesande p 1 alap-id a., b. ja c. kehtestavad selgesõnaliselt lisanõuded esitatavale proovitööle, mida pakkuja ei ole tohtinud eirata proovitöö teostamisel. Hankijale oli oluline, et pakkujad käsitleks maksumärkide trükikulude arvutamise funktsionaalsuse protsessi tervikuna alates kujunduse valiku ja selle nähtavaks tegemise funktsionaalsustest.

Lähteülesande läbitöötamise järgselt pidi Vaidlustaja aru saama, et vaidlusala p-i 1 alap-id a. ja b. ei ole maksumärkide infosüsteemis (edaspidi MAIS) maksumärkide tagastamise taotluse menetluse protsessi osad. Nimetatud punktide sõnastus ütleb selgelt, et neis on tegemist maksumärkide kujundusega seotud funktsionaalsustega. Olemuslikult on need vajalikud eeldustegevused maksumärkide tagastuse menetluse protsessile.

Lähteülesanne toodud peatüki „Põhitegevused“ alampeatükis „Alkoholi maksumärkide tellimine ja tagastamine“ eelneb maksumärkide tagastamise võimaluste selgitusele lõik: „*Kuna alkoholi maksumärkide kujundus on seotud konkreetse trükikoja lepinguga ja selle lepingu lõppedes ei muutu vana kujundusega maksumärgid kehtetuks, on võimalik olukord, kus klient on alkoholi maksumärkide tellimisel valinud vana kujunduse, kuid olenevalt MTA laoseisust, väljastatakse kliendile kas täielikult või osaliselt uue kujundusega maksumärke. Vana kujundusega maksumärke väljastatakse seni kuni neid MTA laos jätkub. Alles seejärel hakatakse väljastama uue kujundusega maksumärke.*“

Selleks, et maksumärke tagastada, tuleb need kliendil eelnevalt tellida ja kätte saada. Maksumärkide kujundus on omakorda infosüsteemis seotud trükikoja ja lepinguga. Igas lepingus on fikseeritud maksumärgi trükikulu. Eelpool viidatud lõigus on oluline info - ühe lepingu lõppemine ei muuda kehtetuks vastava lepingu alusel tellitud või väljastatud maksumärke. Seega saavad tarbimises olla ja kehtida mitmete trükikoja lepingute alusel väljastatud maksumärgid. Maksumärkide trükikulu arvutamise hetk ei ole mitte maksumärkide tagastamise moment, vaid hetk, millal kindla kujundusega maksumärk on kliendile MTA-st välja antud.

Selleks, et analüüsida trükikulu arvutamise nähtavat osa nii kliendile kui ametnikule maksumärgi tagastamisel, on vaja konkreetse kujundusega maksumärkide trükikulu talle

⁸ Hankija vastuse lk 4, ülalt 1. lõik.

süsteemis „omistada“ juba varasemas etapis, mis tähendab et proovitöös tuli käsitleda ka maksumärkide tellimise etappi. Vaidlustaja jättis aga oma proovitöös käsitlemata ametniku tegevused uue kujundusega maksumärkide tellimisel.

Kui Vaidlustajal oleks tekkinud Riigihanketele lisatud dokumentide läbitöötamise käigus ebaselgus, miks p-i 1 alampunktid lisavad maksumärkide tagastuse taotluse menetlusele eelnevaid MAIS süsteemi funktsionaalsusi, oleks Vaidlustaja saanud ja pidanud sellekohase küsimuse esitama enne pakkumuse esitamist. Vaidlustaja seda aga teinud ei ole.

5.2. Proovitöös tuli kohustuslikuna käsitleda vaid maksumärkide tagastamise taotlust.

Lähteülesande sissejuhatuses on Vaidlustaja pööranud tähelepanu neljandale lõigule: „*Eesmärk on muuta ametnike töö trükikulude arvestamisel efektiivsemaks ja kuvada alkoholi maksumärkide tagastamistaotlustel olenevalt tagastatavate maksumärkide seisundist ja kujundusest tasumisele kuuluvaid trükikulusid*“, kuid Hankija hinnangul on samavõrd oluline ka teise lõigu esimene lause: „*Üheks tegevuseks maksumärkide infosüsteemis on klientide poolt alkoholi maksumärkide tellimine ja vajadusel tagastamine*“. Hankija on seisukohal, et kuigi reeglipärane alkoholi maksumärkide elutsükli osa on nende tellimine ja tootele kleepimine, tagastatakse maksumärke siiski erandjuhtudel või vastavalt vajadusele. Ka Vaidlustaja poolt eelpool viidatud lõigu puhul on oluline märgata, et tagastatavate maksumärkide ja trükikulude arvutamise puhul on üheks tähtsaks kriteeriumiks kujundus. Lähteülesannet tuleb lugeda tervikuna ehk koostoimes, mitte aga rebida kontekstist välja üksikuid punkte. Hankijale oli oluline, et pakkujad käsitleks maksumärkide trükikulude arvutamise funktsionaalsuse protsessi tervikuna. Kuid Vaidlustaja proovitöös ei olnud kajastatud ametniku tegevusi uue kujundusega maksumärkide tellimise menetluses, mistõttu sai tema proovitöö ka vähem punkte.

5.3. Vaidlustaja toob välja, et on oma proovitöö ptk 4.1.4 kirjeldanud ametniku tegevusi uue kujundusega maksumärkide tellimisel.

Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega. Vaidlustuses viidatud ametniku tegevuste kirjelduse on Vaidlustaja esitanud oma proovitöö ptk-s 4 „Olemasolevate põhitegevuste kaardistus (AS-IS)“, kus juba peatüki pealkirjas toodud „AS-IS“ viitab olemasoleva MAIS lahenduse kirjeldusele, mitte aga tuleviku lahendusele. Vaidlustaja poolt proovitööga pakutav lahendus algab proovitöö ptk 5 „Trükikulude automaatseks arvutamiseks ja kujunduste halduseks pakutava lahenduse kirjeldus (TO-BE)“. Antud ptk pealkirjas toodud „TO-BE“ viitab proovitöös pakutavale tuleviku lahendusele, mida Riigihankes nõuti ja hinnati, kuid Vaidlustaja ei ole proovitöö ptk-s 5 pakutava lahenduse kirjelduses ühelgi korral viidanud, et tema poolt pakutavas lahenduses on ametniku tegevused uue kujundusega maksumärkide tellimisel realiseeritud samamoodi nagu olemasolevas MAIS lahenduses.

Vaidlustaja on ptk 5 p-is 5.1 kirjeldanud vaid MAIS tuleviku lahenduse funktsionaalsused.

Vaidlustaja väide, et ametniku tegevused trükikojast maksumärkide tellimisel annavadki proovitöö p-is 4.1.4 ülevaate ametniku tegevustest, ei ole tõene. P 1 alap-is b soovitud ametniku tegevused puudutavad kliendi esitatud maksumärkide tellimisel ametniku poolseid tegevusi kõnealuse tellimise menetlemise käigus. Vaidlustaja poolt proovitöös toodud ametniku tegevused käsitlevad aga tegevusi, mida ametnik teeb, kui ta esitab ise trükikojale maksumärkide tellimuse. Viimase näol on tegemist täiesti erineva tegevusega, mida Hankija

ei ole palunud pakkujatel eraldi proovitöös kajastada, vaid on ise selle tegevuse pakkujatele Lähteülesande peatüki „Põhitegevused“ alapunktis „Alkoholi maksumärkide tellimine ja tagastamine“ ära kirjeldanud.

Arendusülesande p 1 alap-is b nimetatud ametniku tegevusi kliendi maksumärkide tellimuse menetluses Vaidlustaja kirjeldanud ei ole.

Vaidlustaja esitatud proovitöö ptk-s 5 olevad ülejäänud p-id 5.2-5.6 puudutavad trükikulu arvutamise funktsionaalsusi ja andmete migratsiooni. Nende osas vaidlusi ei ole.

5.4. Vaidlustaja on viidanud proovitöö lk 28⁹ asuvale ptk-le 5.1, kus olevat kirjeldatud Vaidlustaja nägemus maksumärkide kujunduse haldusest.

Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega. Hankija on seisukohal, et nimetatud peatükis on Vaidlustaja välja toonud tehnilise lahenduse koos lühikirjeldusega maksumärgi kujunduse halduseks. Sellest ei saa Hankija välja lugeda, milliseid tegevusi ametnik peab pakutavas MAIS lahenduses tegema uue kujundusega maksumärkide menetluses. Nimetatud tehnilisele kirjeldusele on Vaidlustaja lisanud üldsõnalise joonise (lisatud joonis on kaitstud Vaidlustaja ärisaladusega).

Sellisest üldsõnalisest tegevuste pealkirjastamisest, ei saa Hankija välja lugeda, milliseid tegevusi peab ametnik täpsemalt pakutavas lahenduses oma töövoos tegema.

5.5. Lisaks on Vaidlustaja välja toonud, et proovitöö ptk 5.3.1 lk 21 sisalduv lause (Vaidlustaja ärisaladus) on samuti käsitletav Riigihanke alusdokumendi Arendusülesande p-i 1 nõuete täitmiseks.

Hankija jääb ka eeltoodud käsitluse puhul Vaidlustajaga eriarvamusele.

Ilma proovitöös täpsemalt lahti kirjutamata jääb Vaidlustaja eelpool viidatud lause proovitöös üldsõnaliseks ja deklaratiivseks ning ei anna vastust Arendusülesande p 1 alap-is b toodud nõudele, mille kohaselt kliendi esitatud tellimusel valitud alkoholi maksumärgi kujundus ei tohi saada takistuseks ametnikule, et kliendile väljastada ka vana kujundusega alkoholi maksumärke.

Kuna proovitöös ei ole välja toodud ametniku tegevusi uue kujundusega maksumärkide tellimise menetluses ei saanud Hankija järeldada, et Arendusülesande p 1 alap-is b toodud nõue on täidetud.

5.6. Juhul kui vaidlustuskomisjonile ei peaks Hankija põhjendustest piisama ning leiab siiski, et Hankija otsus tuleb kehtetuks tunnistada, tuleb Hankijal teostada kõikide pakkumuste hindamine uuesti. Kuivõrd Cybernetica AS-i proovitöös esineb sama puudus, mis Vaidlustaja proovitöös, tuleks Hankijal uuesti hindamisel anda antud alakriteeriumi nr 1 eest maksimumpunktid ka Cybernetica AS-le.

Sellisel juhul saaks nii Cybernetica AS kui Vaidlustaja alakriteeriumi nr 1 täitmise eest senise 20 punkti asemel 40 punkti, mis tähendaks, et Vaidlustaja pakkumus ei tõuseks ettepoole

⁹ õige on lk 18

Cybernetica AS-i pakkumusest, kuna sellisel juhul oleks Cybernetica AS koondskoor 95.7667 punkti ning Vaidlustaja koondskoor 90.85 punkti.

5.7. Hankija täiendavad seisukohad.

5.7.1. Asjaolu, et Hankija hindas „*ametniku tegevusi uue kujundusega maksumärkide tellimuse meneluses*“ kõikide pakkujate proovitöös ning fakt, et seda ei olnud kajastatud ei Vaidlustaja ega eduka pakkumuse esitanud pakkuja proovitöös (see tähendab, et nimetatud puudus oli mõlema pakkuja proovitöös identne) on tuvastatav nii eduka pakkumuse esitanud pakkuja proovitöö hindamise protokollist kui ka Vaidlustaja proovitöö hindamise protokollist. Hankija informatiivne lõik algse vastuse lõpus kinnitab vaid asjaolu, et Hankija hindas pakkujate proovitööd võrdsetel alustel ja lähtudes proovitöö lähteülesandes sätestatust.

5.7.2. Vaidlustaja pidi Arendusülesande p 1 alap-ides a, b, ja c tooduga proovitöö koostamisel arvestama. On samamõtteline öelda, et need punktid täpsustavad proovitöö ulatust või et need punktid kehtestavad selgesõnaliselt lisanõuded või et need alampunktid on p-i 1 skoobi selgitamiseks. Mõte on, et lähtuda tuleb kõigist lähteülesandes sätestatud nõuetest, mitte rebida kontekstist välja üksikuid punkte.

Vaidlustaja ise on Lähteülesannet lugenud pealiskaudselt, sellesse süvenemata. Lähteülesande sissejuhatus kirjeldas maksumärkide infosüsteemi (MAIS) toimimist, sealhulgas maksumärkide tellimise ja tagastamise protsessi üldiselt. Juhul kui Vaidlustaja oleks lähteülesannet hoolikalt lugenud ei oleks tal tekkinud arusaama, et Hankija vastuses toodu on asjassepuutumatu.

Lähteülesande sissejuhatuses oli selgelt kirjas proovitöö eesmärk, milleks oli ametnike töö trükikulude arvestamisel efektiivsemaks muutmine ja alkoholi maksumärkide tagastamisaotlustel trükikulude kuvamine. Muuhulgas oli proovitöö eesmärgiks ka see, et pakkuja esitab omapoolse trükikulude arendusülesande, mis tuli lahendada vastavalt Arendusülesandes toodust.

Eeltoodust tulenevalt lisaski Hankija oma algsesse vastusesse maksumärkidega seotud kirjeldused eesmärgiga ilmestada oma vastuargumente Vaidlustaja seisukohtadele ning et välja tuua maksumärkide tagastamise eeldusprotsesse. Hankija on seisukohal, et Vaidlustaja oleks pidanud aru saama, et Arendusülesande p-i 1 alap-id a, b, ja c ei ole kitsamalt võttes maksumärkide tagastamise taotluse menetlemise osad, vaid selle vältimatud eeldusprotsessid, et üldse oleks võimalik maksumärkide tagastamise taotlust MAIS süsteemis menetlema asuda ja mida pakkujad oleksid pidanud oma proovitöös seetõttu ka kirjeldama.

Proovitöös ei saanud lahendada Lähteülesandes toodud nõudeid valikuliselt. Vaidlustaja sai sellest tegelikult ka ise aru, sest nii Vaidlustaja poolt esitatud proovitöö, 02.02.2026 esitatud vaidlustus kui ka 11.02.2026 esitatud Vaidlustaja täiendavad seisukohad kinnitavad seda. Näiteks annab sellest tunnistust Vaidlustaja proovitöö, milles oli Arendusülesande p-i 1 alap-is a. toodud nõude lahendus kajastatud, kuid alap-is b toodud nõude lahendus puudus ja ühtlasi alap-i c nõue oli lahendatud. Sellest saab Hankija järeldada, et Vaidlustaja kas otsustas mingil põhjusel lugeda Arendusülesande punkte valikuliselt või lihtsalt jäi alap b piisava tähelepanuta.

Pakkujad, kes on süvenenud Lähteülesandes toodud nõuetesse, on oma proovitöös vaidlusaluse alap-is b toodud nõude lahenduse esitanud. Kui osad pakkujad on nõude

lahenduse esitanud ja osad mitte, siis ilmselgelt ei saa väita, et Hankija ei olnud vastavat nõuet esitanud, vaid osad pakkujad on Lähteülesandes toodud nõudeid pealiskaudselt lugenud.

5.7.3. Vaidlustaja toob välja, et „*ekslik on ka hankija märkus „vaidlustaja ei ole proovitöö peatükis 5 pakutava lahenduse kirjelduses ühelgi korral viidanud, et tema poolt pakutavas lahenduses on ametniku tegevused uue kujundusega maksumärkide tellimisel realiseeritud samamoodi nagu olemasolevas MAIS lahenduses“.*“

Vaidlustaja nõustub, et tegu on faktiliselt korrektse täheldusega, sest tema proovitöö 5. ptk ei ole tõesti niisugust avaldust, kuid sama mõte on väidetavalt esindatud ühe lausega Vaidlustaja proovitöö sissejuhatuses ja ühe lausega ka selle kokkuvõttes. Sissejuhatuses on lause: (Vaidlustaja ärisaladus). Kokkuvõttes on lause: (Vaidlustaja ärisaladus).

Lähtuvalt Lähteülesandest oli proovitöö eesmärgiks analüüsida ametniku tegevusi uue kujundusega maksumärkide tellimuse menetluses, kuid Vaidlustaja kaks lauset, mis on toodud proovitöö sissejuhatuses ja kokkuvõttes, ei anna Hankijale informatsiooni ega kinnitust, millised need tegevused on, mida Vaidlustaja analüüsi käigus pidi tuvastama. Hankija ei saa eelviidatud kahest üldsõnalisest lausest välja lugeda, et Vaidlustaja oleks teostanud analüüsi või andnud ametnike tegevuste kirjelduse, mis oli nõutud Arendusülesande p-i 1 alap-is b.

6. Kolmas isik, **Cybernetica AS**, palub jätta vaidlustus rahuldamata. Hankija on rakendanud hindamispõhimõtteid ühetaoliselt ja need põhimõtted ei lähe vastuollu Riigihanke alusdokumentidega.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. Vaidlus on Vaidlustaja proovitöö hindamises ja sellest tulenevalt on vaidlustatud Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus.

„Proovitöö hindamismetoodika kirjelduse“ kohaselt hinnatakse proovitööd kahe alakriteeriumi alusel:

- 1) Trükikulude arvutamise funktsionaalsuse analüüs ja tegevuste kaardistamine;
- 2) Trükikulude aruanne ametnikule.

Alakriteeriumi *Trükikulude arvutamise funktsionaalsuse analüüs ja tegevuste kaardistamine* (edaspidi Alakriteerium) alusel oli võimalik saada punkte järgmiselt:

- 1) **40 punkti** -Tuvastatud on kõik tegevused ja tegevustes osalejad ning valesti pole tuvastatud ühtegi tegevust ning nendes osalejat, mis proovitöös kirjeldatud ülesande lahendamise puhul peaksid kasutamist leidma. Põhjendused kõikide korrektselt tuvastatud tegevuste ja tegevustes osalejate kohta on selged ning hankijale arusaadavad;
- 2) **20 punkti** -Tuvastamata on jäänud või on valesti tuvastatud 1 tegevus või tegevuses osaleja, mis proovitöös kirjeldatud ülesande lahendamise puhul peaks kasutamist leidma või Ühe korrektselt tuvastatud tegevuse või tegevuses osaleja põhjendus ei ole hankijale arusaadavalt kirjeldatud.
- 3) **1 punkt** - Tuvastamata on jäänud või on valesti tuvastatud vähemalt 2 tegevust või tegevuses osalejat, mis proovitöös kirjeldatud ülesande lahendamise puhul peaksid kasutamist leidma või Vähemalt 2 korrektselt tuvastatud tegevuse või tegevuses osaleja põhjendus ei ole hankijale arusaadavalt kirjeldatud.

Vaidlustaja esitatud proovitöö on Alakriteeriumi alusel saanud hindamisel 20 punkti ja Hankija on seda põhjendanud järgmiselt (edaspidi Põhjus): „**Puudus:** Tuvastamata on jäänud riigihanke alusdokumendi „Proovitöö lähteülesanne“ peatükis „Trükikulude arendusülesande kirjeldus“ punktis 1.b küsitud ametniku tegevused uue kujundusega maksumärkide tellimuse menetluses, mille kohaselt valitud alkoholi maksumärgi kujundus ei tohi saada takistuseks ametnikule, et kliendile väljastada ka vana kujundusega alkoholi maksumärke. Ametnik peab saama muuta kliendi poolt valitud maksumärgi kujundust - nt vahetada uus kujundus vana kujunduse vastu kui MTA laos on veel järgi vana kujundusega maksumärke.

Eeltoodust tulenevalt esineb proovitöös antud alamkriteeriumi täitmisel 1 puudus ning hankija annab proovitööle 20 punkti, kuna vastavalt hindamismetoodikale, saab 20 punkti proovitöö, milles on tuvastamata jäänud või on valesti tuvastatud 1 tegevus või tegevuses osaleja, mis proovitöös kirjeldatud ülesande lahendamise puhul peaks kasutamist leidma.“

Vaidlustaja leiab, et Alakriteeriumi alusel on tema proovitööle antud 20 punkti valesti, sest:

- 1) Hankija polnud nõudnud Põhjusdes toodud tegevuse esitamist proovitöös, Hankija on hindamisel nõudnud tegevust, mis ei pidanud proovitöös olema, Alakriteeriumi alusel sai hinnata ainult maksumärkide tagastamise taotlusega seonduvat, mitte kujundusküsimusi;
- 2) Põhjusdes välja toodud puudus pole õige ka seepärast, et Vaidlustaja proovitöös on seda tegevust kajastatud.

7.1. Hankija selgituste kohaselt esineb Vaidlustaja proovitöös tuvastatud puudus ka kaasatud Kolmanda isiku proovitöös ja kui vaidlustus rahuldatakse, siis on sellel mõju ka Kolmanda isiku proovitöö hindamisele ja Kolmanda isiku pakkumus jääb ikkagi edukaks.

Sellest Hankija selgitusest ei tulene mingeid õiguslikke tagajärgi, sest vaidlustuskomisjon ei saa isegi siis, kui ta Vaidlustaja vaidlustuse rahuldab, lähtuda sellest, et Kolmanda isiku proovitöö saaks Hankijalt uuel hindamisel rohkem punkte. Vaidlustuskomisjon ei saa Hankija asemel hakata otsustama seda, kui palju punkte pakujate proovitööd võivad tulevikus läbi viidaval võimalikul hindamisel saada.

7.2. Põhjusdes on Hankija heitnud Vaidlustaja proovitööle ette, et proovitöös on tuvastamata jäänud „Trükikulude arendusülesande kirjeldus“ (edaspidi Arendusülesanne) p 1 alap-is b küsitud üks ametniku tegevus - ametniku tegevus uue kujundusega maksumärgi tellimise menetluses - ametnik peab saama muuta kliendi poolt valitud maksumärgi kujundust.

Kõigepealt ongi vaidlus selles, et kas selline tegevus pidi olema proovitöös.

7.3. Arendusülesanne“ p 1 on sõnastatud järgmiselt:

„ 1. Analüüsida võimalusi süsteemis MAIS alkoholi maksumärkide (eraldi vana ja uue kujundusega maksumärgid) trükikulude arvutamise funktsionaalsuse realiseerimiseks ja kuvamiseks nii kliendile kui ametnikule maksumärkide tagastamise taotlusel ja esitada pakutav lahendus.

- a. Ametnikul peab alkoholi maksumärkide kujunduse valiku juures olema võimalik valida kujunduse nähtavust kliendile. Samal ajal peab kehtiv lisatud kujundus olema kasutatav ametnikule uute maksumärkide tellimiseks. Uus

kehtiv kujundus on nähtav (ja kasutatav) ainult ametnikule kuni ta otsustab selle avaldada ja seeläbi nähtavaks muuta ka klientidele.

- b. Kui kujundus on kliendile nähtavaks tehtud, siis saab klient uut kujundust kohe tellimusel kasutada. Kliendi esitatud tellimusel valitud alkoholi maksumärgi kujundus ei tohi saada takistuseks ametnikule, et kliendile väljastada ka vana kujundusega alkoholi maksumärke.*
- c. Süsteem peab tagastamise taotlusele arvutama eeldatava trükikulu vastavalt kliendi poolt taotlusele lisatud maksumärkidele. Välja arvutatud trükikulu peab olema ka ametnikule nähtav kui ta hakkab taotlust menetlema. “*

„Arendusülesanne“ p 1 näeb ette, et pakkujal tuli esitada lahendus, kuidas süsteemis MAIS alkoholi maksumärkide (eraldi vana ja uue kujundusega maksumärgid) trükikulude arvutamise funktsionaalsus realiseeritakse ja kuvatakse nii kliendile kui ametnikule maksumärkide tagastamise taotlusel.

Vaidlustuskomisjon nõustub Vaidlustajaga, et Arendusülesande p 1 räägib maksumärkide tagastamise menetlusest. Kui lähtuda Vaidlustaja seisukohast, et Arendusülesande p 1 alap-is b toodud laused üksnes kirjeldavad mingit funktsionaalset eesmärki, kuid neis ei ole nõuet esitada proovitöös mingeid kindlaid tegevuskirjeldusi, siis tähendaks see, et need kaks lauset on üksnes informatiivsed. Vaidlustuskomisjon sellega ei nõustu. Vaidlustaja ei saanud proovitöös lähtuda ainult Arendusülesande p-ist 1 ja jätta alap-id a, b ja c tähelepanuta. Märkimist väärib asjaolu, et Hankija kinnitusel on Vaidlustaja jätnud tähelepanuta ainult Arendusülesande p 1 alap-i b, alap-ides a ja c toodud tegevused on proovitöös kajastatud.

7.4. Arendusülesande p 1 alap b esimene lause näeb ette, et nähtavaks tehtud kujundust võib klient kohe tellimusel kasutada. Teine lause aga näeb ette, et kui klient on tellinud maksumärgi kujunduse, siis peab ametnik saama väljastada kliendile ka vana kujundusega maksumärke. Teine lause ei ole sõnastatud informatiivsena - kui klient tellib alkoholi maksumärke uue kujundusega, siis ei tohi selle kujunduse valik tekitada olukorda, kus ametnik ei saa vajadusel väljastada kliendile ka vana kujundusega maksumärke. Süsteem, kujundus või tellimuse vorm peavad võimaldama paralleelselt kasutada nii uut kui ka vana kujundust, kliendi tellimus ei tohi tehniliselt või protseduuriliselt lukustada ametnikku ainult ühte varianti, ametnikule peab jääma võimalus vajadusel väljastada vana kujundusega maksumärke, isegi kui tellimuses on märgitud uus kujundus.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et proovitöös pakutav lahendus peab arvestama sellega, et kujunduse valik ei ole pöördumatu (süsteemis peab olema võimalik valida või muuta maksumärgi kujundust), lahendus peaks toetama vähemalt kahte kujunduse varianti, protsess ei tohi välistada ametniku otsust või valikut.

Vaatamata sellele, et tegemist pole otseselt maksumärkide tagastamise menetlusega, pole võimalik sellest teisest lausest aru saada selliselt, et pakkuja ei pidanud seda tegevust proovitöös kajastama. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et tegemist on maksumärkide kujundusega seotud funktsionaalsusega, kuid kliendi tellitud kujunduse vahetamine ametniku poolt ja kliendile vana kujundusega maksumärkide väljastamine on vajalikud eeldustegevused maksumärkide tagastuse menetluse protsessile.

Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga ka selles, et ametniku tegevus uue kujundusega maksumärkide tellimise menetluses on maksumärkide tagastamise taotluse menetlemise

vältimatu eeldusprotsess, ilma selleta ei ole võimalik maksumärkide tagastamise taotlust MAIS süsteemis menetlema asuda.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Arendusülesanne p 1 alap b teises lauses ei ole midagi ebaselget - proovitöös pidi olema ka tegevus, mille kohaselt siis, kui klient on esitanud tellimuse maksumärgile, saab ametnik väljastada kliendile ka vana kujundusega maksumärke.

Seega ei nõustu vaidlustuskomisjon Vaidlustajaga, et Põhjenduses toodud tegevus ei pidanud proovitöös olema.

7.4. Vaidlustaja selgituste kohaselt leiab Arendusülesanne p 1 alap-i b teises lauses toodud tegevuse:

- 1) proovitöö lk 14 p-is 4.1.4;
- 2) proovitöö lk 28¹⁰ ptk 5 p-is 5.1;
- 3) proovitöö lk 21 ptk 5.3.1 viimane lause.

Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et Vaidlustaja proovitöö ptk-s 4 „Olemasolevate põhitegevuste kaardistus (AS-IS)“ on toodud olemasoleva MAIS lahenduse kirjeldusele, mitte aga välja pakutav lahendus. Õige on ka see, et Vaidlustaja poolt proovitöös toodud ametniku tegevused käsitlevad selliseid tegevusi, mida ametnik teeb, kui ta esitab ise trükikojale maksumärkide tellimuse - tegemist on Arendusülesanne p 1 alap-is b nõutust erineva tegevusega.

Vaidlustaja proovitöö ptk 5 p-is 5.1 on kirjeldanud vaid MAIS tuleviku lahenduse funktsionaalsusi. Vaidlustaja proovitöö lk 18 ptk 5 p-ist 5.1 ei tulene see, milliseid tegevusi ametnik peab pakutavas MAIS lahenduses tegema uue kujundusega maksumärkide menetluses.

Proovitöö lk 21 ptk 5.3.1 viimane lause (Vaidlustaja ärisaladus) ei käsitle Arendusülesanne p 1 alap b teisest lausest tulenevat tegevust.

7.5. Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Vaidlustaja pakkumuse hindamine Alakriteeriumi alusel toimus Riigihanke alusdokumentides teatavaks tehtud hindamise kriteeriumide kohaselt ja Põhjendustest nähtuvalt on 20 punkti andmine Vaidlustaja proovitööle põhjendatud, st Hankija ei ole Vaidlustaja proovitööd valesti hinnanud, mistõttu otsus tunnistada edukaks Kolmanda isiku pakkumus on kooskõlas RHS § 117 lg-ga 1 ning on läbipaistev ja kontrollitav (RHS § 3 p 1) ning selle kehtetuks tunnistamiseks alus puudub.

8. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

Hankija ja Kolmas isik ei taotlenud kulude väljamõistmist.

Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

¹⁰ õige on lk 18